

Strategické partnerstvá vo výchove a odbornom vzdelávaní
Erasmus +
Spolupráca v oblasti inovácií a výmeny príkladov dobrej praxe

Projekt TICS – Sociálno-výchovné využitie IKT v boji proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky

Sociálno-výchovné využitie informačných a komunikačných technológií

Súhrnná správa (krátka verzia)

Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej komisie.

Táto publikácia reprezentuje výlučne názor autora a komisia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Obsah

Úvod.....	3
1. Informácie o školskom systéme, situácii v predčasnom opustení školskej dochádzky a príčinách predčasného ukončenia školskej dochádzky.....	4
2. Identifikácia a popis významných hráčov na poli prevencie a opätovného začleňovania mladých predčasných odídenčov	9
3. Sociálno-výchovné využívanie IKT v organizáciách prevencie a začleňovania.....	13
4. Kompetencie odborných pracovníkov v oblasti využívania IKT.....	19
5. Príklady dobrej praxe.....	20
6. Odporúčania.....	23
7. Záver.....	26

Prílohy

Dotazník vyplňaný odbornými pracovníkmi v oblasti vzdelávania, prevencie a sociálneho a profesijného začleňovania

Premetom tejto správy je popísať využívanie informačných a komunikačných technológií v sociálno-výchovnom procese v krajinách partnerstva projektu TICS, realizovaného v programe Strategické partnerstvá Erasmus+, ktorý financuje Európska komisia.

Správa v prvej kapitole popisuje vzťah školského systému a povinnej školskej dochádzky a javu predčasného ukončenia školskej dochádzky, ako aj príčiny predčasného odchodu mladých ľudí zo školy pred získaním kvalifikácie.

Druhá kapitola obsahuje identifikáciu hlavných subjektov, ktoré sa podieľajú v regiónoch partnerov projektu na prevencii a/alebo na opätovnom začleňovaní mladých odídencom buď do školskej prípravy alebo na trh práce a ich vzájomnú spoluprácu.

V tretej kapitole podávame obraz o využívaní informačných a komunikačných nástrojov v organizáciách popísaných v druhej kapitole.

IKT kompetencie pracovníkov pôsobiacich v oblasti výchovy alebo začleňovania analyzujeme v štvrtej kapitole. Piata kapitola predstavuje dva príklady dobrej praxe a na záver ponúkame odporúčania pre využitie informácií a zistení popisovaných v národnej správe pre ďalšie využitie v intelektuálnych produkciách projektu TICS.

Na realizácii projektu sa podieľajú nasledovní partneri:

- Institut Corse de Formation et Recherche en Travail Social (Francúzsko), vedúci partner projektu ;
- Civiform societa cooperativa sociale (Taliansko);
- Le Centre d'Information et d'Education Populaire (Belgicko);
- Instituto De Soldadura E Qualidade (Portugalsko);
- ITG CONSEIL (Francúzsko);
- Quarter Mediation (Holandsko);
- Agentúra RRI, s.r.o. (Slovensko).

Podľa navrhutej metodiky mali partneri zmapovať situáciu v tejto problematike vo svojej krajine a od subjektov podieľajúcich sa na prevencii alebo opätovnom začleňovaní mladých odídencom získať 30 vyplnených dotazníkov.

Francúzsky, taliansky a slovenský partner spracoval svoju národnú správu v tomto duchu. Portugalský a belgický partner spracoval dva samostatné dokumenty (prieskum v teréne + analýza dotazníkov), holandský partner poskytol len analýzu 11 dotazníkov. Z týchto podkladov spracoval slovenský partner súhrnnú správu.

1. INFORMÁCIE TÝKAJÚCE SA SITUÁCIE V KRAJINE

- systém vzdelávania a povinnej školskej dochádzky
- situácia v predčasnom opustení školskej dochádzky
- vzťah medzi systémom vzdelávania a predčasným opustením školskej dochádzky
- dôvody predčasného ukončenia školskej dochádzky

Právo na vzdelanie je v krajinách partnerstva zaručené zákonom. Školská dochádzka je povinná vo všetkých partnerských krajinách povinná. Dĺžka povinnej školskej dochádzky ako aj vek nástupu detí do školy sú rôzne. Vo Francúzsku, Belgicku, Taliansku, Portugalsku a na Slovensku deti nastupujú do základnej školy vo veku 6 rokov, v Holandsku vo veku 4 roky. Povinná školská dochádzka v trvaní 10 rokov je vo Francúzsku, Taliansku a na Slovensku, zatiaľ čo v Belgicku, Holandsku a Portugalsku trvá 12 rokov. Od povinnej školskej dochádzky nemožno nikoho oslobodiť. Rodičia alebo zákonní zástupcovia dieťaťa sú zodpovední za splnenie povinnej školskej dochádzky. Po absolvovaní povinnej školskej dochádzky môžu žiaci opustiť školu, aj keď nezískali žiadnu kvalifikáciu.

Výlučne štát má legislatívnu kompetenciu týkajúcu sa "všeobecných noriem vzdelávania", určenia hlavných úrovní výkonnosti, ktoré musia byť zaručené na celonárodnej úrovni a základných princípov, ktoré musia kraje dodržiavať. Regióny majú konkurenčnú legislatívnu právomoc vo výchove a odbornom vzdelávaní. Školy sú autonómne vo vzdelávaní, organizácii, výskume, experimentácii a v rozvoji.

Aj školské systémy sú odlišné, hoci francúzsky, belgický a taliansky sú si čiastočne podobné. Povinná školská dochádzka zahŕňa navštevovanie:

- základnej školy, ktorá trvá vo Francúzsku a Taliansku 5 rokov, v Belgicku 6 rokov, v Holandsku, v Portugalsku 9 rokov a je rozdelená na tri stupne a na Slovensku 9 rokov a je rozdelená na dva stupne;
- nižšej strednej školy, ktorá trvá vo Francúzsku 4 roky, v Taliansku 3 roky, v Belgicku 6 rokov
- vyššej strednej školy, ktorá trvá vo Francúzsku 4 roky, v Taliansku 3-4-5 rokov podľa typu zvolenej školy.

Stredoškolské vzdelávanie nie je povinné v plnom rozsahu. Vo veku 16 rokov môžu žiaci vo Francúzsku, Taliansku a na Slovensku legálne opustiť školu, aj keď nezískali kvalifikáciu. Aj v Belgicku je povinná školská dochádzka povinná na plný úväzok len do veku 16 rokov, potom je to na polovičný úväzok.

Štruktúra stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania vo Francúzsku:

Stredoškolské vzdelávanie: druhý stupeň stredoškolského štúdia (dva ročníky predchádzajúce maturite/posledný ročník v niektorých odboroch odborného vzdelávania):

- ✓ Lycée – (gymnázium – maturita vo vedných odboroch, maturita v ekonomických odboroch, maturita z literatúry)
- ✓ Lycée technologique – (technické lýceum)
- ✓ Lycée professionnel – (odborné lýceum: CAP = certifikát odborných zručností alebo BEP – Brevet d'Études Professionnelles)

- Terciárne vzdelávanie:

Cykly:

- ✓ DUT (špeciálny odborný diplom udeľovaný po dvojročnom štúdiu v Univerzitných technologických inštitútoch (IUT))
- ✓ Bakalárske štúdium (maturita +3 roky)

Tretí cyklus:

- ✓ Magisterské/inžinierske štúdium (maturita + 4 alebo +5 rokov štúdia);
- ✓ Doktorandské štúdium (maturita + 8 rokov – Ph.D).

Štruktúra stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania v Taliansku:

Po absolvovaní vyššej strednej školy si môžu študenti vo veku nad 18 rokov vybrať nadstavbovú odbornú výchovu a vzdelávanie alebo vyššie odborné vzdelávanie alebo vysokoškolské vzdelávanie, ktoré navštevujú študenti nad 18 rokov a vysokoškolské vzdelávanie. e

Po splnení povinnej školskej dochádzky, žiaci ktorí nepokračujú v štúdiu dostanú certifikát, ktorý potvrdzuje splnenie povinnej školskej dochádzky a uvádza nadobudnuté kompetencie (EQF úroveň 2), pričom o univerzitné štúdium sa môžu uchádzať len študenti, ktorí absolvovali štátnu skúšku na konci vyššej strednej školy (EQF úroveň 4). Na druhej strane odborná kvalifikácia (EQF úroveň 3) a diplom (EQF úroveň 4) umožňujú uchádzať sa o odborné regionálne vzdelávanie druhého stupňa a o vyššie odborné vzdelávanie a výchovu.

Štruktúra stredoškolského vzdelávania vo Belgicku:

stredoškolské vzdelávanie – trvá 6 rokov a je rozdelené na tri stupne. Po skončení prvého stupňa je možné si zvoliť prechodovú sekciu (kde sa učia všeobecné humanitné vedy a technológie) alebo kvalifikačnú sekciu (kde sa učia odborné humanitné a odborné vedy), v ktorej študenti pokračujú v druhom a treťom stupni. Prechodová sekcia je predovšetkým prípravou pre štúdium na vysokej škole a univerzite a kvalifikačná sekcia pripravuje pre vstup na trh práce.

Mladý človek, ktorý podlieha povinnej školskej dochádzke na čiastočný úväzok môže pokračovať vo svojej školskej dochádzke na plný úväzok alebo sa orientovať na iné odvetvia:

- stredoškolské vzdelávanie v alternácii (Centrum pre výchovu a vzdelávanie v alternácii = CEFA - Centre d'Éducation et de Formation en Alternance) alebo
- vo vzdelávaní uznanom Francúzskym spoločenstvom ako ručiteľa splnenia požiadaviek povinnej školskej dochádzky.

Toto vzdelávanie obsahuje všeobecné vzdelávanie, včítane sociálneho a osobného, a prípravu na vykonávanie nejakej profesie. Musí byť vypracovaná zmluva o platenej sťaži s podnikom, mimo obdobia teoretickej výučby. Toto vzdelávanie sa realizuje v centrách výchovy a vzdelávania v alternácii

Štruktúra stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania v Portugalsku:

Tí študenti, ktorí úspešne ukončia základnú školu, majú možnosť pokračovať v stredoškolskom štúdiu. Stredoškolské vzdelávanie trvá tri roky, je povinné (10., 11. a 12 ročník) a je zabezpečené vo viacerých smeroch, kde sa uvažuje s existenciou viacerých odborov štúdia, zameraných predovšetkým na pracovný život alebo na vysokoškolské štúdium, pričom obsahujú všetky odborné vzdelávacie

komponenty, techniku portugalského jazyka a kultúry prispôsobenú povahe viacerých vzdelávacích kurzov.

Vysokoškolské vzdelávanie v Portugalsku zahŕňa štúdium na univerzitách a polytechnických školách. Vysokoškolské štúdium je dostupné pre všetkých, ktorí splnia požiadavky uverejnené v aplikačných pravidlách. V Portugalsku existuje mnoho zariadení vysokoškolského štúdia.

vzdelávanie v Holandsku:

Holandský program na zníženie predčasného ukončenia školskej dochádzky sa opiera o určité kľúčové princípy a oblasti činnosti. Program sa opiera o spoluprácu vlády, obcí a škôl. Z tohto ducha sú podpísané štvorročné dohody medzi Ministerstvom školstva a regiónmi, kde sa uvádza, aký pokrok majú regióny dosiahnuť pri znížení PUŠD v stanovenom čase.

V Holandsku je v rámci Ministerstva školstva vytvorená špeciálna jednotka, ktorá riadi Národný program zníženia predčasného ukončenia školskej dochádzky. Šiestim 'account manažérom' bola pridelená zodpovednosť za predčasné ukončenie školskej dochádzky v niektorých regiónoch. Oni vyjednávajú dohody so zástupcami krajov, monitorujú progres a poskytujú asistenciu a podporu svojim regionálnym, miestnym a školským partnerom.

Okrem toho, v Holandsku má každý študent svoje jedinečné referenčné číslo a toto číslo mu zostáva počas celého obdobia jeho štúdia, nezávisle na tom, či zmení školu, miesto/mesto pobytu alebo kraj. Tento systém umožňuje sledovať progres/napredovanie každého žiaka. Celonárodný systém spravuje 'jedinečné referenčné číslo'. Základná databáza údajov pre vzdelávanie (BRON) zaznamenáva všetkých žiakov a je to tá istá databáza, ktorá sa používa na financovanie škôl. Údaje o predčasných odídencoch môžu byť prepojené na sociálno-ekonomické údaje každého regiónu, mesta alebo mestskej štvrte. Dostupné sú celkové údaje na národnej a regionálnej úrovni, na úrovni školy a každého školského zariadenia.

Štruktúra stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania na Slovensku:

V Slovenskej republike sú nasledovné typy stredných škôl:

- Stredné odborné učilištia a spojené stredné školy, ktoré poskytujú učňovské odbory. Štúdium trvá dva roky (obmedzené množstvo odborov), tri roky alebo štyri roky. Trojročné štúdium pre jednotlivé odbory je ukončené záverečnou skúškou, po ktorej študent dostane výučný list. Štvorročné odbory končia maturitnou skúškou. Stredné školy poskytujú štúdium v trvaní štyri alebo päť rokov a sú zamerané na nejakú odbornosť. Štúdium končí maturitnou skúškou.
- Gymnaziá na Slovensku poskytujú štvorročné štúdium (ak sa žiak hlási na gymnázium po ukončení 9. ročníka základnej školy), alebo osemročné štúdium (ak sa žiak hlási na gymnázium po ukončení 4. ročníka). Gymnázium poskytuje všeobecné vzdelanie, po jeho ukončení študenti väčšinou pokračujú v štúdiu na vysokej škole.

Po ukončení štúdia na strednej škole alebo gymnázium a vykonaní maturitnej skúšky ponúka školský systém na Slovensku možnosť študovať na univerzitách, ktoré poskytujú vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa (bakalárska úroveň) a druhého stupňa (magisterská úroveň). Vysokoškolské štúdium na bakalárskej úrovni trvá 3 roky, na magisterskej úrovni 2 až 3 roky.

Tretí stupeň univerzitného štúdia na Slovensku je doktorandské štúdium, absolventovi sa po úspešnom ukončení udeľuje vedecký titul PhD.

Situácia v predčasnem ukončení školskej dochádzky

EÚ definuje predčasné ukončenie školskej dochádzky ako ľudí vo veku 18-24 rokov, ktorí absolvovali len nižšie stredoškolské vzdelávanie alebo ešte nižšie a už nie sú zapísaní vo výchove a vzdelávaní. Predčasné ukončenie školskej dochádzky môže mať viacero foriem. Sú sem zahrnutí študenti, ktorí odišli zo školy pred ukončením povinnej školskej dochádzky, tí, ktorí ukončili povinnú školskú dochádzku, ale nezískali vyššiu stredoškolskú kvalifikáciu, ako aj tí, ktorí navštevovali nadstavbové predprofesijné a odborné vzdelávanie ale nenadobudli kvalifikáciu.

Situácia v partnerských krajinách:

Francúzsko: posledné údaje od decembra 2015 ukazujú, že miera francúzskeho PUŠD (9 % - zdroj prieskum organizácie Insee, prepočty DEPP) je o jeden bod pod stanoveným cieľom európskej stratégie do roku 2020 (10%) a o 2 percentuálne body nižšia ako európsky priemer (11%).

Podľa štatistického úradu INSEE, 12,8 % z obyvateľstva vo veku 18-24 rokov nezíska žiadnu kvalifikáciu. Až 56,7 % predčasných odídencom sú vo veku 16-18 rokov. Medzi predčasnými odídenkami je viac chlapcov ako dievčat (na 100 dievčat pripadá 150 chlapcov).

Taliansko je krajina **so stále vysokou mierou predčasného ukončenia školskej dochádzky**; každý rok sa urobí krok vpred, ale je stále pokladané za krajinu, ktorá nie je dostatočne výkonná na dosiahnutie všeobecných cieľov stratégie Európy do roku 2020. Národným cieľom je dosiahnuť menej ako 16 % do roku 2020; tento cieľ je už teraz splnený: talianska miera v skutočnosti klesla zo 17,3% v roku 2012 na asi 15 % v roku 2014.

Dôležité je zdôrazniť rodové rozdiely, od roku 2014 je v Taliansku miera predčasného ukončenia školskej dochádzky u chlapcov podstatne vyššia (17,7%) ako u dievčat (12,2%).

Belgicko: V roku 2014 dosiahol podiel mladých ľudí vo veku 18 až 24 rokov, ktorých vzdelanie neprekračuje nižšie stredoškolské vzdelanie a ktorí nepokračujú ani v štúdiu ani odbornom vzdelávaní 9,8 %¹. Belgicko si do roku 2020 stanovilo cieľ dosiahnuť 9,5 % mieru.

Portugalsko: Hoci za posledných 25 rokov došlo v Portugalsku k zjavnému pokroku vo výchove a vzdelávaní, pre obyvateľstvo je stále charakteristická nízka miera návštevnosti škôl a formálneho profesijného vzdelávania v porovnaní s inými európskymi krajinami (17,4 % v roku 2014 a 13,7 % v roku 2015).

Podľa Eurostatu je Portugalsko krajinou, ktorá tento ukazovateľ najviac znížila a s mierou predčasného ukončenia školskej dochádzky na úrovni 17,4 % v minulom roku je to menej ako polovica z 38,5 %, ktoré dosahovalo v roku 2006. Najbližším cieľom je dosiahnuť mieru na úrovni 10 %, čo najbližšie k priemeru EÚ (11,1 %).

Vo všeobecnosti viac chlapcov ako dievčat nedokončí štúdium a za posledný rok bola táto miera v Portugalsku 20,7 % u chlapcov a 14,1% u dievčat (európsky priemer je 12,7 % u chlapcov a 9,5 % u dievčat).

Holandsko: Ako to skonštatoval EUROSTAT, miera predčasného ukončenia školskej dochádzky v Holandsku je 8,8% a našim cieľom je dosiahnuť mieru 8 % do roku 2020.

Slovensko: Ukazovatele miery predčasného ukončenia školskej dochádzky sú v Slovenskej republike nižšie ako je priemer krajín EÚ. V posledných rokoch sa pohybuje na úrovni okolo 6 % a má mierne narastajúcu tendenciu. Podľa dostupných údajov je však miera predčasného ukončenia školskej dochádzky v regiónoch, kde sa uskutočnil náš prieskum nižšia ako je celoslovenský priemer. Na jednotlivých oslovených školách bola miera predčasného ukončenia v rozpätí od 0% do 3 %.

Cieľom EÚ je znížiť PUŠD do roku 2020 v priemere pod 10 %.

V nasledovnej tabuľke ponúkame vývoj miery predčasného ukončenia školskej dochádzky v krajinách partnerstva za posledných 10 rokov a pre porovnanie aj v Chorvátsku, ktoré vykazuje najnižšiu mieru a v Španielsku, kde je naopak miera predčasného ukončenia školskej dochádzky najvyššia v Európe.

Vývoj miery predčasného ukončenia školskej dochádzky za posledných 10 rokov:

Krajina/rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Chorvátsko	5,1	4,7	4,5	4,4	5,2	5,5	5,0	5,1	4,5	2,7
Belgicko	12,9	12,6	12,1	12,0	11,1	11,9	12,3	12,00	11,00	9,8
Francúzsko	12,5	12,7	12,8	11,8	12,4	12,7	12,3	11,8	9,7	9,0
Holandsko	13,5	12,6	11,7	11,4	10,9	10,0	9,2	8,9	9,3	8,7
Portugalsko	38,3	38,5	36,5	34,9	30,9	28,3	23,0	20,5	18,9	17,4
Slovensko	6,3	6,6	6,5	6,0	4,9	4,7	5,1	5,3	6,4	6,7
Taliansko	22,1	20,4	19,5	19,6	19,1	18,6	17,8	17,3	16,8	15,00
Španielsko	31,0	30,3	30,8	31,7	30,9	28,2	26,3	24,7	23,6	21,9
Priemer EU 28	15,7	15,3	14,9	14,6	14,2	13,9	13,4	12,7	11,9	11,2

Príčiny predčasného ukončenia školskej dochádzky

Príčiny predčasného odchodu zo školy sú mnohofaktorové, predčasnými odídencami sú však predovšetkým mladí ľudia pochádzajúci zo znevýhodneného prostredia a to tak ekonomicky ako aj kultúrne. Ďalšie faktory: nízka hodnota pripisovaná stredoškolskému vzdelaniu, nízky vzdelanostná úroveň sociálneho zázemia dieťaťa, výchovné faktory, záškoláctvo, zlyhanie, chýbajúca motivácia, fóbia zo školy, kybernetická závislosť, problémové správanie sa, inštitucionálne a vzdelávacie postupy/praktiky, ktoré sú zamerané len na riešenie výlučne akademických ťažkostí .

2. IDENTIFIKÁCIA A POPIS VÝZNAMNÝCH HRÁČOV PODIEĽAJÚCICH SA NA PREVENCIÍ A OPÄTOVNOM ZAČLEŇOVANÍ DO PRÍPRAVY NA BUDÚCE POVOLANIE ALEBO NA TRH PRÁCE

- popísať ich vzťah/sieťovanie/previazanosť/spoluprácu
(stručná charakteristika danej organizácie, jej poslanie, hlavné aktivity, cieľové skupiny a aktivity zamerané na skupinu mladých ľudí, ktorí predčasne opustili školský systém)

Partnerské krajiny projektu využívajú prevenciu ako jednu z najúčinnějších ciest na boj proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky.

Vo Francúzsku sú za týmto účelom zriadené špecializované organizácie:

- Misia boja proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky /Mission de Lutte Contre le Décrochage Scolaire/ = MLDS, ktorá pomáha mladým ľuďom s návratom do školského systému aby získali kvalifikáciu a podporuje ich počas ich štúdia;
- Celonárodné úrady pre dohľad a podporu radia a pomáhajú mladým predčasným odídencom vrátiť sa do školského systému alebo sa pripraviť na pracovný život. Koordinujú miestne služby vzdelávania, orientácie a zamestnanosti pre mladých ľudí, ako sú školy, MLDS, Informačné a orientačné centrá (COIs), miestne iniciatívy, poľnohospodárske zariadenia, systém vzdelávania dospelých, nazývaný Greta, informačné centrá pre mladých a regionálne authority.

Všetky experimentálne projekty sa zameriavajú na redukciu nerovností vo vzdelávaní prostredníctvom ponuky vzdelávacích programov, ktoré sú namierené proti efektom sociálnej nerovnosti.

- zriaďovaním nového typu škôl (napr. internáty excelentnosti v Corte),
- zmenou výchovnej pedagogiky (školy druhej šance)
- úpravou rozdelenia aktivít v čase výučby,
- ponukou inovatívnych foriem podpory v čase mimo školského vyučovania (**Falep**).

Francúzsky partner IFRTS na Korzike identifikoval 10 strategických regionálnych subjektov, ktorých mobilizoval pre projekt. Hlavným poslaním týchto subjektov je podporovať úspešné vzdelávanie, prispieť k rovnosti príležitostí a k podpore sociálnej a profesijnej integrácie: MECS - Maison d'Enfants à Caractère Social; Falep 2B - Ligue de l'Enseignement Fédération de Haute-Corse; E2C –Škola druhej šance; ML 2B -Mission locale (úrad práce pre mladých); IRIPS -Institut régional pour l'insertion professionnelle et sociale; ECC -Etudes et Chantiers Corsica; IDF -L'Institut pour le Développement et la Formation; Collège de Fiumorbu/Lycée Pascal Paoli de Corte/Université de Corse; CRIJ; Ascalinada; Communauté de communes de Nebbiu; Institut de formation régional dans le domaine de travail social.

20 odborných pracovníkov sa priamo zapojilo do prieskumu a väčšina z nich sú poradcovia pre začlenenie (38%) alebo učitelia/lektori (21%), a zostávajúce percentá tvoria odborníci na sociálne začlenenie (13%), poradcovia pre orientáciu (12%), odborníci na vzdelávanie dospelých (andragógovia) (8%) a sociálni pracovníci (8%).

Ich organizácie sa venujú v prvom rade poradenstvu a orientácii (24%) a podpore v profesijnej integrácii. Činnosti ako je prevencia proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a sociálna inklúzia (21%) sú tiež veľmi dobre zastúpené medzi spomínanými organizáciami.

V Taliansku nadobúda prevencia a boj proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky význam, ako nikdy predtým. Komisia pre kultúru, vedu a výchovu v Komore poslancov sa rozhodla preskúmať všetky procesy, ktoré sú charakteristické pre predčasné ukončenie školskej dochádzky a stratégie na jej čelenie, pričom sa zameriava predovšetkým na prevenciu daného javu a na aspekty spojené so sociálnou inklúziou. Riešenia navrhnuté ministerstvom školstva sa skladajú z troch línií činnosti: časová kontinuita činností a koordinácie medzi politickými aktérmi s rozhodovacími právomocami, ako aj hodnotenie výsledkov, prístup založený na základných kompetenciách a personalizácia učenia sa (osobitný prístup k žiakom), spojenectvo medzi školami, regiónmi, rodinami a vzdelávacími zariadeniami.

Kraj Friuli Venezia Giulia predstavuje príklad dobrej praxe v oblasti odborného vzdelávania. V posledných rokoch bola zaznamenaná silná spolupráca medzi nasledovnými organizáciami, aby bolo možné lepšie odpovedať na výzvu boja proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky:

- regionálna vláda: vytvorenie politík, propagovanie centralizovaných činností;
- regionálne stredné a vysoké školy: vytypovanie rizikových študentov, ktorí môžu využiť podpornú činnosť
- centrá odborného vzdelávania: vytypovanie rizikových študentov, ktorí môžu využiť podpornú činnosť a predovšetkým organizovanie kurzov zameraných na opätovnú motiváciu a profesijnú orientáciu, pomoc pre žiakov, ktorí stratili motiváciu, opätovne im nájst ich cestu
- regionálne služby orientácie: pôsobiť ako filter medzi žiakmi, školami, regionálnou vládou a centrami odborného vzdelávania a ponúknuť individuálne konzultácie v škole/profesijnú orientáciu
- úrady práce: propagovanie sociálnej inklúzie mladých rizikových ľudí aj prostredníctvom programu Záruka pre mladých ľudí
- sociálne služby: podpora pre najzraniteľnejších mladých ľudí, v spolupráci s inými organizáciami.

V kraji Friuli Venezia Giulia boli organizáciami zapojenými do prieskumu: centrá odborného vzdelávania; školy; regionálne centrá orientácie; regionálna vláda.

90 % zo zástupcov organizácií zapojených do prieskumu (30 odborníkov) boli učitelia/lektori, pričom ostatní boli poradcovia pre orientáciu a didaktickí poradcovia. Ich organizácie pôsobia predovšetkým v sektore výchovy/ vzdelávania, ale ponúkajú aj preventívnu činnosť, dohľad, sociálne a profesijné začlenenie. Zvlášť centrá odborného vzdelávania sú úzko spojené s trhom práce.

V Belgicku organizátorská právomoc Federácia Valónsko-Brusel zriadila na základe zákona vytvorila špecifické služby prevencie vo forme školskej mediácie a mobilných tímov. Úlohou týchto služieb je zaoberať sa vzťahovými problémami medzi žiakmi, medzi rodičmi detí a pracovníkmi školy, medzi pracovníkmi školy a žiakmi alebo skupinou v triede. Mobilné tímy zasahujú predovšetkým:

- v prípade záškoláctva (situácia, kedy žiak chodí do školského zariadenia nepravidelne a pre svoju neúčasť nemá ospravedlnenie), len v základnom školstve;

- v prípade predčasného ukončenia školskej dochádzky (žiak, ktorý podlieha povinnej školskej dochádzke, ktorý je zapísaný v nejakom /školskom/ zariadení, ktoré však nenavštevuje bez primeraného dôvodu alebo žiak, ktorý nie je zapísaný v žiadnom školskom zariadení a nie je vzdelávaný ani doma);

Miestom prvého kontaktu, vypočutia a dialógu kde mladý človek a/alebo jeho rodina môžu riešiť otázky ktoré ich trápia v oblasti školskej dochádzky, rodinného a sociálneho života, v problematike zdravia, školskej a profesijnej orientácie sú Psychologické a zdravotnícko-sociálne centrá,....

Centrum PMS je k dispozícii žiakom a ich rodičom od nástupu do materskej školy až o ukončenia stredoškolského štúdia. Ponúka aktivity aj v prospech žiakov navštevujúcich Centrá výchovy a vzdelávania v alternácii (CEFA) a aj ich rodín. Centrum psychologických a zdravotnícko-sociálnych služieb je verejná bezplatná služba.

Aj portugalský štát a relevantné ministerstvá a authority tvoria politiky (stredná úroveň) pre školy, univerzity a iné subjekty, ktoré tvoria vzdelávací kontext (mikro úroveň): školy, učitelia, triedny učitelia, psychológovia, úrady podporujúce študentov, sociálni pracovníci/rodiny; výbory na ochranu mladých ľudí a detí; bezpečné školy, atď.,

Spomínané organizácie a subjekty spoločne tvoria pevnú štruktúru prevencie pred predčasným ukončením školskej dochádzky, ktorých metódy, projekty a postupy môžu byť odlišné, v závislosti na štatistických charakteristikách predčasného ukončenia školskej dochádzky v jednotlivých regiónoch.

V Portugalsku sa do prieskumu zapojilo 31 osôb zo škôl, autorít pre odborné vzdelávanie, obce, organizácií zameraných na boj proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a iné služby. Poslaním portugalských organizácií v boji proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky je prevencia, poradenstvo, profesijné začleňovania, sociálne začleňovanie, monitoring a iné služby.

V Holandsku je v rámci Ministerstva školstva vytvorená špeciálna jednotka, ktorá riadi národný program zníženia predčasného ukončenia školskej dochádzky. Právomoc v oblasti prevencie je prenesená na obce/mestá. Do prieskumu a v tejto krajine zapojili: 1 škola, 2 školské authority, 2 obecné úrady, 1 iná organizácia začleňovania a 7 iných organizácií.

Pracovníci zapojených organizácií sa venujú prevencii (20 %), poradenstvu (15 %), profesijnému začleňovaniu (5 %), sociálnemu začleňovaniu (5 %), monitoringu (15 %) a iným aktivitám (40 %).

Zo zapojených odborníkov bol jeden učiteľ, 1 odborník na výchovu dospelých a 8 pracovníkov s iným poslaním. Ich poslaním je venovať sa prevencii (2 osoby), poradenstvu (2 osoby), sociálnemu začleňovaniu (1) monitoringu (2) a iným aktivitám (9).

Prevenciou pred predčasným ukončením školskej dochádzky sa na Slovensku zaoberajú v prvom rade školy a školské zariadenia. Ich poslaním je okrem výchovy a sústavnej prípravy na budúce povolanie aj prevencia pred predčasným ukončením školskej dochádzky, ale aj prípadné opätovné začlenenie tých záujemcov, ktorí neukončili odbornú prípravu alebo povinnú školskú dochádzku.

Na škole pôsobia školskí výchovní poradcovia, ktorí v spolupráci s triednymi učiteľmi a špeciálnymi pedagogicko-psychologickými pracovníkmi Centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (ktorí sa venujú najmä metodike prevencie) mapujú už prvé náznaky straty záujmu žiaka o učenie sa a o školskú dochádzku.

Významným partnerom pre školy v oblasti prevencie a poradenstva je sieť Centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, ktoré majú svoje sídlo v každom okresnom meste. Zameriavajú sa na rôzne aspekty prevencie a poradenstva vrátane oblastí súvisiacich s profesijnou orientáciou, problémami žiakov pri zvládaní učiva, problémovým správaním žiakov ako aj sociálnou inklúziou.

Do prieskumu sa na Slovensku zapojilo 5 škôl, 2 školské autority, 1 obec, 2 úrady práce, 2 centrá voľného času a 3 iné subjekty (spolu 50 odborníkov). Druhým typom inštitúcií, ktoré identifikovali partneri projektu vo svojich regiónoch sú organizácie zaoberajúce sa sociálnym alebo profesijným začleňovaním alebo opätovným zaradením do školského systému.

K tým prvým patria hlavne verejné služby zamestnanosti, v niektorých krajinách vytvorené špeciálne len pre skupinu mladých ľudí (Missions locales vo Francúzsku). Početné sú aj organizácie umožňujúce návrat mladých ľudí naspäť do školy a dokončenie vzdelania (Celonárodné úrady pre dohľad a podporu vo Francúzsku; centrá profesijnej orientácie pôsobiace takmer vo všetkých krajinách, služby opätovného návratu do školy (services d'acroschage scolaire – SAS) a v Belgicku);

Aj mnohé mládežnícke organizácie (Enter, Mládež a zdravie, Joc v Belgicku, Centrá voľného času v SR) pôsobia preventívne a ponúkajú mladým ľuďom aktívne trávenie voľného času a riešenie otázok, ktoré im ležia na srdci. Aktívne sú napríklad aj mestské knižnice či múzeá (vzorový príklad mesta Assen v Holandsku) ktoré ponúkajú celú škálu vzdelávacích a motivačných činností.

Politiky pre riešenie tohto problému navrhuje aj EÚ a ministerstvá školstva v jednotlivých krajinách, medziministerské systémy, rovnako aj regionálne vlády či samotné mestá (zriaďovatelia škôl) a aj samotné školy a školské zariadenia vyvíjajú snahu riešiť problémy v ich zárodku a motivovať žiakov k získaniu vzdelania.

Tieto organizácie pracujú buď samostatne alebo vytvárajú siete aby tak zvýšili efektívnosť svojho pôsobenia (napr. vo Francúzsku je to SIEI, systém výmeny informácií medzi ministerstvami, zistí predčasné ukončenie školskej dochádzky prostredníctvom príslušných spoločných národných a ministerských databáz; Sieť Fo-QualE /vzdelávanie, kvalifikácia, zamestnanie/ predstavujúce spoluprácu medzi MLDS a COIs a radiace a pomáhajúce mladým ľuďom nájsť primerané vzdelávanie; sú súčasťou siete 'Nová šanca'/.

3. SOCIÁLNO-VÝCHOVNÉ VYUŽÍVANIE IKT V ORGANIZÁCIÁCH POPÍSANÝCH V BODE 2

- stručná charakteristika využívania techniky, softvérov, projektov hlavnej činnosti organizácie (vzdelávanie, začleňovanie, kultúra, voľný čas, iné)
- existencia konkrétnych príkladov/aktivít zameraných na skupinu mladých ľudí, ktorí predčasne opustili školský systém

Je takmer nemožné myslieť na niektorú oblasť vedeckých poznatkov alebo na nejakú z našich každodenných činností, kde by sa nepoužívali IKT. Táto koncepcia vynárajúca sa v širokej miere je prítomná vo všetkom čo robíme a IKT využívané štátnymi úradmi, podnikmi, rodinami aj jednotlivcami spôsobujú zmeny v živote spoločnosti a nadobúdajú dôležitosť v živote spoločností aj jednotlivcov.

Aj organizácie, ktorých poslaním je prevencia alebo opätovné začleňovanie mladých ľudí využívajú IKT vo svojej činnosti.

Francúzsko disponuje národnou Stratégiou vzdelávania a hľadania opatrení v oblasti IKT v školách, vo výchove v digitálnych médiách a rozvoji e-kompetencií a výskumných projektov v oblasti e-inklúzie. Počítače sú pre žiakov a študentov pomerne ľahko dostupné, učitelia disponujú nadpriemernými kompetenciami. Najvyužívanejšími IKT pomôckami sú internet, e-maily a sociálne siete.

Vo verejných školách sú činnosti e-Twinningu Európskej Komisie dobre známe. Táto iniciatíva sa zameriava na podnecovanie učiteľov v európskych školách k spolupráci a k využívaniu informačných a komunikačných technológií (IKT) a na poskytnutie potrebnej infraštruktúry (on-line pomôcky, služby, podpora). Odborní pracovníci sa nazdávajú, že IKT technológie majú pozitívny efekt na výchovu a vybavenie inštitúcií týmito technológiami je primerané.

40% respondentov považuje využívanie IKT technológií vo výchove a vzdelávaní za primerané a porovnateľné so všeobecnou situáciou v krajine a 13 % respondentov sa nazdáva, že situácia v ich kraji je horšia ako v iných regiónoch. Hoci odborní pracovníci chápu veľké možnosti, ktoré môžu poskytnúť IKT pomôcky na zatraktívnenie vzdelávania a na podporu žiakov, ktorí majú problémy či už v učení alebo v sociálnom či profesijnom začlenení, ich použitie je zatiaľ obmedzené na všeobecné pomôcky ako je konzultovanie stránok alebo využitie špecifických aplikácií vytvorených na regionálnej (zamestnanecký pas) alebo národnej úrovni (moja druhá šanca, systém výmeny informácií medzi ministerstvami -SIEI). Odborní pracovníci zapojení do tohto prieskumu sa vo svojej činnosti nekonzentrujú na prevenciu, ale skôr na korekciu stavu a korektívne opatrenia.

Niektoré organizácie sa pokúšajú zaviesť nové technológie do svojej praxe, zatraktívniť výučbu, ponúkať interaktívnejšie služby, ktoré sú viac cenené mladými ľuďmi dneška, predkladať svoje projekty veľkým nadáciám alebo iným poskytovateľom financií. Škola E2C v Bastii (škola druhej šance) bola v roku 2012 podporená nadáciou Orange (ktorej zámerom je urobiť svet dostupnejším), pričom boli bielymi interaktívnymi tabuľami vybavené všetky jej triedy. Pedagogickí pracovníci boli vyškolení na využívanie špecifického softvéru, kompatibilného s týmito digitálnymi tabuľami, aby sa stali nezávislými v tvorbe inovatívnych pomôcok prispôbených ich cieľovej skupine.

V Taliansku IKT nie sú vo všeobecnosti bežne využívané týmito organizáciami za účelom výchovy/vzdelávania/inklúzie. Hlavnými pomôckami sú: počítače a projektory; interaktívne tabule; internetové služby týkajúce sa projektov záruk pre mladých; tablety; software for mental/concept mapping; aplikácie (f.i. Notability); e-learningové platformy (Moodle).

81% ľudí, ktorí sa zúčastnili prieskumu uviedli, že *"Používanie IKT zatraktívňuje proces výučby a navštevovanie školy a má pozitívne dopady v prevencii proti javu predčasného ukončenia"*, pričom nikto nezvolil možnosť *"Používanie IKT priamo alebo nepriamo podporuje rozhodnutie mladých ľudí pokračovať vo vzdelávaní alebo opustiť školský systém pred získaním diplomu/kvalifikácie"*.

Organizácie zapojené do prieskumu majú rozličné názory na otázku materiálno technického zabezpečenia IKT nástrojmi v kontexte výchovy/vzdelávania; vybrané boli tri hlavné odpovede: materiálno technické vybavenie je dobré, je primerané, porovnateľné s inými regiónmi, v tejto oblasti sú značné rezervy a situácia je horšia ako v iných regiónoch. Zdá sa to zvláštne, že majú také rozličné dojmy, ale je to pochopiteľné vo vzťahu k človeku, ktorý odpovedal, vyplnil dotazník: pokiaľ má tento človek slabé vedomosti a skúsenosti s IKT, potom odpovie, že vybavenosť je dobrá (je dobrá na to, na čo ju bežne používa..), pokiaľ však osoba, ktorá odpovedala v prieskume má širšie skúsenosti, zvyčajne si zvolila odpoveď, ktorá zaraďuje materiálno technické vybavenie IKT ako slabšie ako v iných regiónoch. Len dvaja ľudia odpovedali, že vybavenosť je na nedostatočnej úrovni.

Digitálne verejné priestory (EPN) sú súčasťou hlavných opatrení zavedených do praxe v Belgicku na podporu prístupnosti a získania základných poznatkov širokej verejnosti o informačných technológiách. Pod tento názov spadajú rôznorodé heterogénne iniciatívy tak organizačného ako aj inštitucionálneho charakteru. Preto sa EPN nachádzajú v tak rôznorodých organizáciách, ako sú CPAS, domy zamestnanosti, knižnice alebo všetky typy združení v mestských štvrtiach.

Digitálne verejný priestor ponúka projekt poradenstva a kolektívnej a/alebo individuálnej pomoci pri naučení sa základov práce s počítačmi. Ponúkaná je široká paleta aktivít, od základov práce na počítači pre kancelárskej potreby a práce s Internetom až po služby poradenstva pri hľadaní práce, ako aj mediálnej výchove.

Okrem toho sú v Belgicku v ponuke aj iné projekty zamerané na využívanie IKT technológií: Platforma Lire et écrire Bruxelles; Fobagra - vzdelávanie lektorov alfa v IKT. Amo.net je skupina, ktorú vytvorili Services d'Aide en Milieux Ouverts (Služby pomoci v otvorenom prostredí), ktorá ponúka reflexiu a pomôcky na využívanie komunikačných nástrojov, internetu, pre a spolu s mladými ľuďmi a ich rodinami.

Z prieskumu uskutočnenom v Belgicku, do ktorého sa zapojilo 16 odborníkov vyplýva, že najčastejšie využívanými nástrojmi sú e-mail (28 %), internet (26 %), internetové stránky (23%) a sociálne siete (19 %). 56 % z týchto odborníkov sa nazdáva, že situácia vo vybavení IKT zariadeniami je primeraná a 19 %, že je dobrá. 59 % z týchto odborníkov sa nazdáva, že využívanie IKT v procese výučby pozitívne ovplyvňuje prevenciu a 33 % sa nazdáva, že nemá negatívny vplyv na predčasné ukončenie školskej dochádzky.

Portugalská spoločnosť obzvlášť využíva IKT technológie vo verejnej správe, na národnej aj miestnej úrovni a v štruktúre portugalských podnikov. Väčšie rozšírenie IKT prispelo k zjednodušeniu administratívnych postupov a k zníženiu nákladov, ktoré sú s tým spojené. Rovnako to prispelo k racionalizácii vzťahov s občanmi a podnikmi. Okrem toho skrakuje vzdialenosť a čas učenia sa (vo výchovnom a vzdelávacom kontexte), čoraz viac napomáha sociálnej inklúzii, v kontakte s inými, jednoduchý a rýchly prístup k informáciám pochádzajúcim odkiaľkoľvek, z celého sveta, ako aj rozsiahlejšie a efektívnejšie hľadanie práce v rámci profesijného začlenenia.

Školské zariadenia a organizácie zamerané na sociálnu orientáciu, ako aj mestské/obecné úrady čoraz viac prispievajú k rozvoju vyššie spomínaných aspektov u svojich občanov a IKT ako také sú silnou zbraňou v propagácii začleňovania.

Podľa dotazníkového prieskumu sú najviac využívanými všeobecnými nástrojmi Internet (100 %), internetové stránky (82 %), sociálne siete (50 %) a blogy (15 %). Odborníci využívajú aj špecifické nástroje a to internetové stránky špeciálne určené pre výchovu a vzdelávanie (98 %), e-learningové platformy (88 %), softvérové aplikácie určené na výchovu a vzdelávanie (55 %) a interaktívne biele tabule (50 %). 33 % z týchto pracovníkov sa nazdáva, že vybavenie škôl IKT technikou je porovnateľné so situáciou v krajine, 16 % si myslí, že je lepšie ako v iných regiónoch a až 39 % že horšie. ch regiónoch. Len 10 % odborníkov si myslí, že IKT môžu mať negatívny vplyv na predčasné ukončenie školskej dochádzky.

Podľa dotazníkového prieskumu z 11 respondentov prieskumu v Holandsku využíva internet, internetové stránky sociálne siete a e-maily až 10 z nich, blogy a iné nástroje 6 odborníkov. Zo špecifických nástrojov sú to predovšetkým špecifické mobilné aplikácie (hlavne tablety a smartfóny) využívané 90 % respondentov, potom nasledujú zhodne internetové stránky, interaktívne tabule a špeciálne softvérové aplikácie určené na výchovu a vzdelávanie s 82 % využiteľnosťou a e-learningové platformy s 54 % využiteľnosťou. 36 % z týchto pracovníkov sa nazdáva, že vybavenie škôl IKT technikou je dobré a 54% že je veľmi dobré (najlepšie skóre zo všetkých partnerských krajín). 91 % odborníkov považuje IKT za pozitívny prínos pre vzdelávanie. Len 9 % odborníkov si myslí, že IKT môžu mať negatívny vplyv na predčasné ukončenie školskej dochádzky.

Na Slovensku financovalo Ministerstvo školstva SR projekt „Elektronizácie vzdelávacieho systému regionálneho školstva“, ktorého cieľom bolo vytvoriť funkčný elektronický vzdelávací systém, modernizovať vzdelávací systém a skvalitniť pripravenosť žiakov. Školy sú teda dobre vybavené technickými prostriedkami (počítačovými učebňami, tabletovými učebňami, interaktívnymi tabuľami, majú pripojenie na internet a žiaci ho využívajú aj na riešenie úloh počas vyučovania). Školy používajú e-learningové programy vytvorené centrálnne pre celý školský systém, ale niektoré školy si vytvorili aj vlastné e-learningové platformy.

Na škole pôsobí správca počítačových sietí, ktorý operatívne rieši všetky technické ťažkosti a napomáha rozvoju kompetencií študentov a aj pedagógov. Niektorí z tých starších pedagógov sa mimochodom vyjadrili, že vývoj IKT technológií je taký rýchly, že musia vynakladať mimoriadne úsilie, aby ho stíhali sledovať. Najčastejšie používanými nástrojmi všeobecného charakteru sú v školách: Internet (vyhľadávanie) - 100 %; Webové stránky - 84 %; Sociálne siete – 31 %; Blogy – 16 %; E-

mailová korešpondencia – 63%; Iné: e-learning, google aplikácie, tvorba projektov a prezentačné zručnosti.

Školy využívajú aj špecifické nástroje IKT v procese výchovy a vzdelávania, najčastejšie: Webové stránky určené priamo pre potreby výchovy a vzdelávania - 87,5 %; Špecifické softvérové produkty určené pre potreby výchovy a vzdelávania - 63 %; Interaktívne tabule – 72 %. Naopak, e-learningové platformy (22 %) a špecifické aplikácie pre mobilné IKT (najmä tablety a mobily) – 22 % a špecifické blogy pre potreby výchovy a vzdelávania - 6,5 %, sa na skúmaných školách využívajú v malej miere.

Podľa názoru učiteľov je materiálno-technické vybavenie škôl v oblasti IKT v procese výchovy a vzdelávania primerané, porovnateľné s celkovou situáciou v krajine (prevažná väčšina odpovedí – 78 %), jeden sa nazdáva, že materiálno-technické vybavenie je veľmi dobré (3 %) a šiesti (18,7 %) naopak, že je horšie než v iných regiónoch. Naopak, e-learningové platformy (22 %) a špecifické aplikácie pre mobilné IKT (najmä tablety a mobily) – 22 % a špecifické blogy pre potreby výchovy a vzdelávania - 6,5 %, sa na skúmaných školách využívajú v malej miere.

Podľa názoru učiteľov je materiálno-technické vybavenie škôl v oblasti IKT v procese výchovy a vzdelávania primerané, porovnateľné s celkovou situáciou v krajine (prevažná väčšina odpovedí – 78 %), jeden sa nazdáva, že materiálno-technické vybavenie je veľmi dobré (3 %) a šiesti (18,7 %) naopak, že je horšie než v iných regiónoch.

Pokiaľ ide o návrhy implementácie nástrojov na podporu pracovného a sociálneho začleňovania mladých ľudí, predovšetkým predčasných odídencom zo školy respondenti nášho prieskumu v partnerských krajinách pokladajú za najvhodnejšie :

- vytvoriť internetovú stránku špecificky zameranú na podporu pracovného a sociálneho začlenenia mladých ľudí: FR – 23 % odpovedí, BE – 12 %, PT – 5 %, NL – 72 %, SK – 57 % odpovedí;
- prispôbiť existujúcu alebo vytvoriť novú internetovú stránku s problematikou podpory pracovného a sociálneho začlenenia mladých ľudí, najmä predčasných odídencom zo školy pre prístup prostredníctvom mobilných aplikácií /dostupnosť zo strany mladých ľudí: FR – 6 % odpovedí, BE – 8 %, PT – 10 %, NL – 63 %, SK – 26 % odpovedí;
- v rámci vzdelávania a/alebo v rámci voľnočasových alebo dobrovoľníckych aktivít zaradiť problematiku pracovného a sociálneho začleňovania mladých ľudí, najmä predčasných odídencom zo školy s využívaním IKT ako súčasť dialógu odborných pracovníkov a mladých ľudí: FR – 27 % odpovedí, BE – 16 %, PT – 71 %, NL – 100 %, SK – 57 % odpovedí;
- využívanie sociálnych sietí na posilnenie myšlienky podpory pracovného a sociálneho začlenenia mladých ľudí, najmä predčasných odídencom zo školy: FR – 17 % odpovedí, BE – 20%, PT – 23 %, NL – 81 %, SK – 30 % odpovedí;
- vypracovať program podpory pracovného a sociálneho začlenenia mladých ľudí, najmä predčasných odídencom zo školy a jeho šírenie viacerými kanálmi IKT k mladým ľuďom: FR – 27 % odpovedí, BE – 40 %, PT – 58, NL – 90 %, SK – 57 % odpovedí;

IKT môže byť významným nástrojom na boj proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky, ale nemôže uspieť bez toho, aby sa brali do úvahy aj iné významné aspekty týkajúce sa mladých ľudí.

4. KOMPETENCIE ODBORNÝCH PRACOVNÍKOV V OBLASTI VYUŽÍVANIA IKT PÔSOBIACICH V OBLASTI PREVENČIE A OPÄTOVNÉHO ZAČLEŇOVANIA SKUPINY MLADÝCH ĽUDÍ, KTORÍ PREDČASNE OPUSTILI ŠKOLSKÝ SYSTÉM: SKÚSENOSTI, PROBLÉMY A NÁVRHY NA VYPLNENIE MEDZIER

V rámci mapovania situácie v teréne nás zaujímali kompetencie odborných pracovníkov a spôsob ako ich nadobudli.

Vo Francúzsku to bolo predovšetkým využívaním IKT v reálnej situácii (35%), samoštúdiom (29 %) a odborným vzdelávaním (15 %). Primerané e-learningové kurzy alebo konzultácie nemali významnejší dopad na rozvoj ich kompetencií v oblasti IKT.

Pokiaľ ide o kompetencie, ktoré je potrebné rozvíjať u odborných pracovníkov na lepšie zvládnutie IKT v prospech riešenia problematiky predčasného ukončenia školskej dochádzky sa francúzski odborníci nazdávajú, že takmer všetky z ponúkanej škály sú rovnako dôležité:

ovládanie práce s PC a základnými softvérmi (15 %), kompetencie práce s internetom, webom a sociálnymi sieťami (15 %) a všetky ostatné kompetencie: ovládanie práce s modernými mobilnými a smart zariadeniami; užívateľské zvládnutie špecifických IKT vzdelávacích nástrojov; užívateľské zvládnutie IKT aplikácií pre mobilné zariadenia; kompetencie pre navrhovanie jednoduchých IKT aplikácií; kompetencie pre navrhovanie projektov s podporou IKT v oblasti prevencie a riešenia dôsledkov predčasného odídenia po 14 %.

Prevažná väčšina respondentov dotazníkového prieskumu v Taliansku uviedla, že nepozná žiaden program týkajúci sa nových metód boja proti PUŠD, s výnimkou projektu Drop App. Nakoniec ich odporúčania ohľadne "účinného projektu/aktivity, ktoré by mohli byť implementované v oblasti boja proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a/alebo sociálnej a profesijnej inklúzie" sa zameriavajú hlavne na "témy, ktoré by mohli byť komponentmi dialógu medzi odborníkmi"; to by malo byť úplne prvým krokom. A potom môžu nasledovať ďalšie. Prevažná väčšina respondentov uviedla, že každá z uvedených činností (vytvorenie programu, využitie internetových stránok a sociálnych sietí) môže byť prínosom pri podpore problémových mladých ľudí, ale vždy až po uvedení si problematiky predčasného ukončenia školskej dochádzky a jej príčin.

Rovnako ako v prípade otázky materiálneho vybavenia IKT nástrojmi, sa jasne ukázalo, že len odborníci s veľkými skúsenosťami vo využívaní IKT nástrojov sú schopní porozumieť roly, ktorú môžu mať tieto pomôcky v boji proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky. Práve oni prikladajú veľký význam "práci s modernými mobilnými technológiami a smartfónmi" pri otázke "Ktoré kompetencie je potrebné rozvíjať pre lepšie zvládnutie IKT v prospech riešenia predčasného ukončenia školskej dochádzky?"

Prevažná väčšina odborných pracovníkov podieľajúcich sa na výskume majú nedostatočné vedomosti o IKT pomôckach, s výnimkou tých, ktoré sú najbežnejšie. Niektorí z nich sa domnievajú, že podľa ich názoru, tieto pomôcky nie sú vhodné/užitočné na boj proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky.

Pokiaľ ide o hodnotenie dôležitosti potrebných kompetencií, výsledky prieskumu sú nasledovné:

- 1 Kompetencie v práci s internetom, internetovými stránkami a sociálnymi sieťami
- 2 Ovládanie práce s modernými mobilnými a smart zariadeniami
- 3 Ovládanie práce s PC a základnými softvérmi
- 4 Kompetencie pre navrhovanie projektov s podporou IKT v oblasti prevencie a riešenia dôsledkov predčasného odídenia
- 5 Užívateľské zvládnutie IKT aplikácií pre mobilné zariadenia
- 6 Užívateľské zvládnutie špecifických IKT vzdelávacích nástrojov
- 7 Kompetencie pre navrhovanie jednoduchých IKT aplikácií

Ponuka vzdelávania v oblasti IKT ďalšieho vzdelávania pre dospelých je v Belgicku veľmi široká. Ovocím partnerstva medzi verejným a súkromným sektorom je 5 labelizovaných (certifikovaných) centier v IKT zriadených vo Valónskom kraji - Technofutur TIC v Gosselies, Technofutur v Liège, Technobel v Marche, Technocité v Monse, Technofutur Cepegra v Charleroi. Ponúkajú širokú škálu vzdelávacích modulov, počnúc krátkodobými modulmi na zvýšenie povedomia o IKT až po dlhodobé kvalifikačné vzdelávanie. Toto vzdelávanie je učené pre kohokoľvek.

Takmer polovica belgických odborníkov na vzdelávanie a začleňovania nadobudla svoje kompetencie v práci s IKT technológiami samoštúdiom (44 %), osobnými konzultáciami s kolegom alebo odborníkom na IKT technológie (32%) a využívaním IKT v reálnej práci (16 %).

Belgickí odborníci nazdávajú, že rozvíjať treba predovšetkým: ovládanie práce s PC a základnými softvérmi (17,3 %), ovládanie práce s modernými mobilnými a smart zariadeniami (15 %), Kompetencie v práci s internetom, webom a sociálnymi sieťami (15,9 %) užívateľské zvládnutie špecifických IKT vzdelávacích nástrojov (15,9 %); užívateľské zvládnutie IKT aplikácií pre mobilné zariadenia (11,7 %); kompetencie pre navrhovanie jednoduchých IKT aplikácií (10,4 %); Kompetencie pre navrhovanie projektov s podporou IKT v oblasti prevencie a riešenia dôsledkov predčasného odídenia (13,8 %).

Podľa dotazníkového prieskumu realizovaného v Portugalsku získali odborníci na vzdelávanie a začleňovanie svoje kompetencie v IKT technológiách kombináciou viacerých aktivít: samoštúdiom (72 %); absolvovaním vzdelávacích kurzov (63 %), reálnou prácou s IKT (56 %), e-learningovými kurzami (50 %), konzultáciami s kolegom (41 %), iným spôsobom (6 %).

Nemusí by nevyhnutne priamy vzťah medzi opustením školy a využívaním (alebo nevyužívaním) IKT, a to tak v prevencii ako aj v príprave pre trh práce. IKT sú predovšetkým významnou pomôckou (medzi mnohými inými) a ako vhodná pedagogická stratégia môžu určovať alebo ovplyvniť výkonnosť a správanie mladých ľudí. Odborné/profesijné vzdelávanie a obdobné profesijné oblasti majú vždy prepojenie na rôzne stratégie učenia (počas stredoškolského štúdia, učenie zamerané na teórie učenia sa a psychológiu ľudského správania sa, využívajú rôzne IKT pre tvorbu prípadových štúdií a hľadanie práce) sú každodenne konfrontované s novými výzvami. Ich hlavným cieľom pri vedomí, že nie je univerzálny spôsob, ako prispieť k osobnostnému rozvoju mladých ľudí a bojovať proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky, kde jedným z hlavných omylov vzdelávacieho systému, ktorý produkuje masové vedomosti, kde všetci ľudia sa učia to isté, nie je nič iné len súbor

mechanizmov spojených s viacerými faktormi (región v krajine, úroveň vedomostí mladých ľudí, sociálny a rodinný pôvod, finančné podmienky), ktoré sú medzi iným kombináciou preneseného odborného učenia, sociálneho pôsobenia na vytvorenie najvhodnejšej stratégie.

V Holandsku to s prípravou odborníkov na prácu s IKT technológiami obolo obdobné. Najviac využívanou metódou bolo samoštúdium (29 %), reálna práca s IKT (24 %), konzultácie (18 %), vzdelávacie kurzy (13 %) a využité boli aj e-earnigovné kurzy (8 %) a iné formy prípravy (8 %).

Pokiaľ ide o kompetencie, ktoré je potrebné rozvíjať u odborných pracovníkov na lepšie zvládnutie IKT v prospech riešenia problematiky predčasného ukončenia školskej dochádzky určili holandskí odborníci nasledovné poradie významu kompetencií: kompetencie práce s internetom, webom a sociálnymi sieťami; ovládanie práce s modernými mobilnými a smart zariadeniami; užívateľské zvládnutie špecifických IKT vzdelávacích nástrojov; užívateľské zvládnutie IKT aplikácií pre mobilné zariadenia; kompetencie pre navrhovanie projektov s podporou IKT v oblasti prevencie a riešenia dôsledkov predčasného odídenia; kompetencie pre navrhovanie jednoduchých IKT aplikácií.

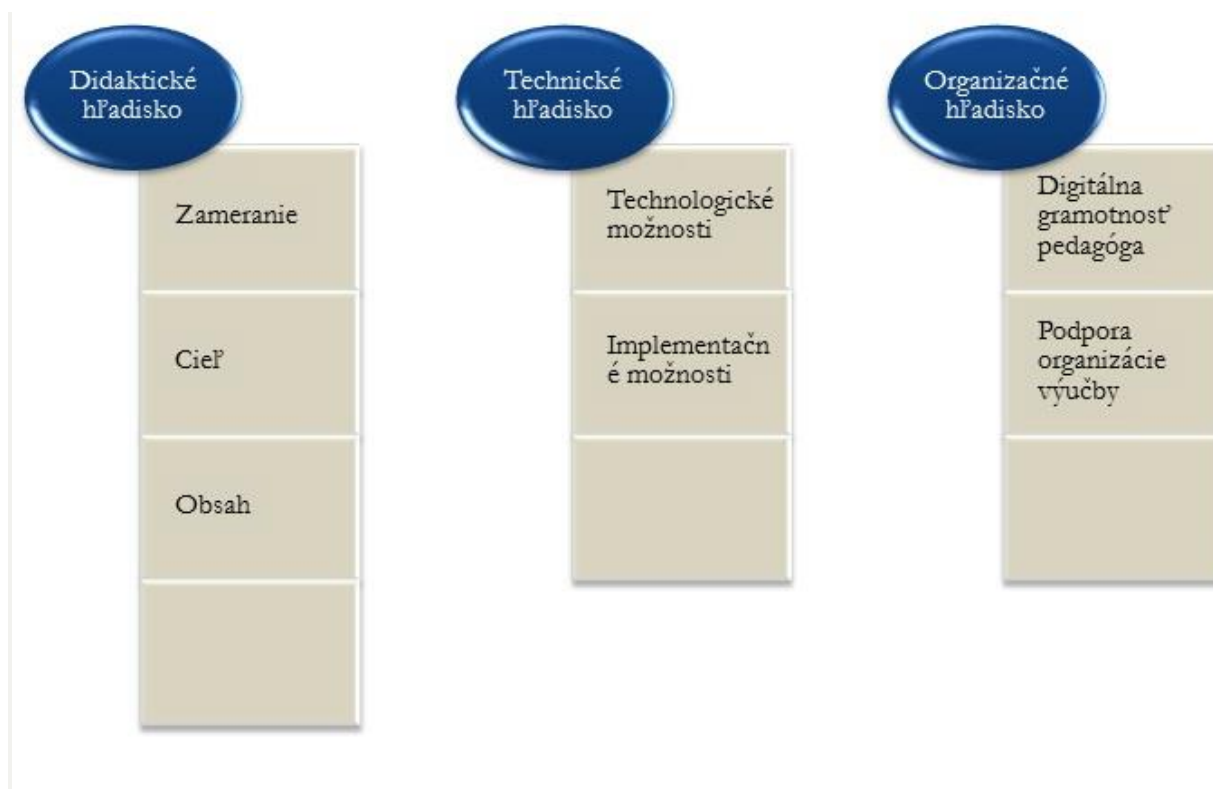
Na Slovensku sa odborní pracovníci naučili pracovať s IKT technológiami samoštúdiom (67 %); praktickou prácou s IKT (67 %); absolvovaním e-learningového vzdelávania (16 %); absolvovaním vzdelávacích kurzov (65 %); osobnými konzultáciami s kolegom alebo s odborníkom na IKT (55 %); iné: absolvovaním štúdia IKT na VŠ (2 %).

Za najdôležitejšiu kompetenciu považujú pedagógovia aj odborní pracovníci na začleňovanie kompetenciu pre navrhovanie projektov s podporou IKT v oblasti prevencie a riešenia dôsledkov predčasného odídenia (90 %), Ovládanie práce s modernými mobilnými a smart zariadeniami (84 %) a v rovnakej miere aj kompetencie v práci s internetom, webom a sociálnymi sieťami (84 %) ako aj Kompetencie pre navrhovanie jednoduchých IKT aplikácií (80 %).

Najmenej podporená je kompetencia Ovládanie práce s PC a základnými softvérmi (68%) zrejme aj z toho dôvodu, že už ju respondenti považujú za absolútne samozrejmu. Dve zostávajúce kompetencie (Užívateľské zvládnutie špecifických IKT vzdelávacích nástrojov a Užívateľské zvládnutie IKT aplikácií pre mobilné zariadenia) získali podporu viac ako 75 % odpovedí. V tomto smere by bolo vhodné navrhnúť učebné produkty, ktoré by rozvíjali IKT kompetencie odborných pracovníkov, ako to navrhuje jeden z našich respondentov.

Na to, aby bol proces využívania IKT vo výchove a vzdelávaní efektívny je potrebné splniť viacero kritérií. Nestačí zabezpečiť len nediskriminačný prístup žiakov a študentov k IKT technológiám, ale rovnako treba, aby učitelia dosiahli rovnakú ak nie lepšiu digitálnu gramotnosť ako študenti, čo nie je zatiaľ bežným pravidlom.

Otázka vhodnosti využitia IKT vo výučbe závisí od viacerých faktorov, na ktoré je možné nazerat' z troch hľadísk (*didaktické, technické a organizačné hľadisko*).

5. PRÍKLADY DOBREJ PRAXE

Projektoví partneri ponúkli ako príklady dobrej praxe využívanie IKT technológií v sociálno-výchovnom procese nasledovné aktivity:

Krajina	Názov príkladu dobrej praxe	Zameranie/obsah
F R A N C Ú Z S K O	The digital workspace (ENT)	virtuálne prostredie pre študentov a odborných pracovníkov univerzít, ktoré umožňuje pozrieť si e-maily, home folder, výsledky testov,
	E-twinning	platforma pre pracovníkov (učiteľov, riaditeľov škôl, pracovníkov v knižnici, atď.) pracujúcich na školách v jednej z Európskych krajín, určenú na komunikáciu, na spoluprácu, na vytváranie projektov
	Digitálna prevencia	výchovná hra, rozptýlenie pre verejné zdravotníctvo na tému kybernetickej prevencie
	42Born2Code	rozvoj schopnosti programovania počítačov mladými ľuďmi,
	Bastia Express	vytvorenie mobilnej aplikácie "Bastia Express" umožňujúcej škole E2C pomáhať/radiť svojim študentom aj na diaľku
	Multiplikátor informácií	mladým ľuďom sú ponúknuté digitálne tablety aby vytvorili stránku na sociálnych sieťach podľa vlastného výberu a aby na nej umiestnili informácie, ktoré považujú za užitočné aj pre iných mladých ľudí
	Výučba praxou	projekt programu Erasmus+, strategické partnerstvá, nazvaný "La pedagogie de chantier" zameriavajúci sa na vytvorenie pomôcok pre "vyškolenie odborných pracovníkov", aby si osvojili metodiku "učiť sa praxou", propagovať a podporovať túto aktívnu metodiku v boji proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky.
Moja druhá šanca	je geolokalizácia riešení služieb vzdelávania pre predčasných odídcov a "anonymná" chat platforma. Skladá sa z internetovej stránky a mobilnej aplikácie	
T A L I A N S K O	Softvér a internetová stránka "ISOLA DEL LAVORO"	interaktívny softvér vytvoreným na pomoc študentom pri hodnotení ich vlastných záujmov a spôsobilostí a pri prijímaní rozhodnutia týkajúceho sa ich profesijného uplatnenia
	Projekt 2 ROP	Projekt, ktorého hlavným cieľom bolo riešiť a znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky v kraji Friuli Venezia Giulia prostredníctvom flexibilných vzdelávacích postupov, kombinovaním všeobecného vzdelávania, odborného vzdelávania a prvých praktických skúseností s prácou
	Projekt DROP APP	Projekt (Erasmus+ KA2 Strategické Partnerstvá 2014) založený na koncepte efektívnejšieho zaangažovania

		mladých ľudí s rizikom PUŠD do programov podpory využívajúcich nové jazyky a pomôcky technológi. Kľúčovým bodom by malo byť zlepšenie spôsobu, akým učitelia, tútori, kariérni poradcovia vypočujú žiadosti o pomoc od študentov
	Jednoduché Quoted činnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Aplikácie k didaktickým scope (Notability, Keynote, čísla, atď.,) • Využívanie Ipadov • Vytváranie videí • Využívanie a/alebo vytváranie I kníh
B E L G I C K O	Pedagotéka	Pedagogický interaktívny bruselský portál, ktorý predstavuje repertoár pedagogických zdrojov multimédií, vyhodnotených a komentovaných, ako aj informácie a pedagogické reflexie týkajúce sa IKTV (informačných a komunikačných technológií vo vzdelávaní).
	INFOREF	Združenie Inforef ponúka: <ul style="list-style-type: none"> • svoje zdroje a pedagogické pomôcky • vzdelávanie na objednávku v oblasti administratívnej práce a multimédií • realizácie v infografii a tvorbu internetových stránok • tvorbu projektov s využitím IKT.
P O R T U G A L S K O	Učebná platforma Moodle	e-learning spájajúci širokú škálu spôsobilostí užitočných v procese učenia sa. Rovnaký scenár môže mať obsah v rôznych formátoch (text, audiovizuálne pomôcky alebo multimediálne) a typoch (poznámky, cvičenia, pracovné listy, prezentácie, videá, linky a testy).
	Google Drive	bezplatná platforma sa využíva na vkladanie dokumentov, ktoré pre ich veľkosť nie je možné pripojiť ako prílohu k mailom alebo aj na spoluprácu
H O L A N D S K O	Výchovné aplikácie	Dotykové stoly a tabule v knižnici určené pre deti a dospelých využívajúce hry na učenie sa histórie, jazykov,..
	Projekt Sigismund	Interidisciplinárny projekt múzea založený na IKT technológiách, pri ktorom žiaci a študenti využívajú vedomosti z histórie, zemepisu, chémie, matematiky
	Využívanie QR kódov	Recenzia knihy natočená deťmi, ktoré knihu prečítali a ukazujú iným deťom, ako použiť QR kód vložený v knihe s cieľom motivovať ich, aby si danú knihu prečítali
	IKT workshop Scratch	Ponúkaný holandským partnerom projektu pre učiteľov a ľudí s rozhodovacími právomocami na poli výchovy a vzdelávania s cieľom znížiť predčasné ukončenie školskej dochádzky a motivovania mladých pred nástupom na univerzitu
	IKT Bug worshop	Motivačný workshop ponúkaný medzi stredoškolskými študentmi

S L O V E N S K O	Rozvíjanie informatickej gramotnosti	praktické využívanie voľne šíriteľných softvérových produktov spoločnosti Applied Software Consultants (aSc) určených na podporu činnosti škôl.
	Interný e-learningový portál školy	Interný e-learningový portál je súčasťou interného komunikačného systému školy založeného na produktoch aSc. Medzi najlepšie prepracované predmety z hľadiska e-learningu patrí informatika a rozvoj informatickej gramotnosti. Žiakom sú ponúkané texty na rozvoj vedomostí, praktické úlohy a zadania na rozvoj zručností. Žiaci sú prostredníctvom e-learningu vedení aj k samostatnej práci – vyhľadávaniu zdrojov na internete a ich využitie v procese vzdelávania.
	Internetový sprievodca trhom práce	Verejne dostupný portál ponúkajúci štyri súbory informácií: voľné pracovné miesta, kurzy, pracovný kompas a kartotéku zamestnaní

6. ODPORÚČANIA PRE VYUŽITIE INFORMÁCIÍ Z NÁRODNÝCH SPRÁV PRE ĎALŠIE INTELEKTUÁLNE VÝSTUPY PROJEKTU TICS

FRANCÚZSKO

Úrad práce pre mladých Mission locale v Bastii je predkladateľom regionálneho projektu “zamestnanecký pas”. Jednou zo silných stránok tejto činnosti zameranej na profesijné a sociálne začlenenie, realizovanej v spolupráci s miestnymi korzickými subjektmi, je jedinečná pomôcka “Zamestnanecký pas”, v ktorom sú zhrnuté osobné skúsenosti a kompetencie človeka z pohľadu profesijných a sociálnych kompetencií, predovšetkým sociálne kompetencie, ktoré sa očakávajú na trhu práce v každom druhu povolania. Tento pas umožňuje zvýšenie povedomia o zamestnanosti a zúročenie skúseností a zručností. Je pomôckou na dialóg (prepojenie medzi lektori/učiteľmi, odbornými pracovníkmi na integráciu, zamestnávateľmi a študentmi/zamestnancami) pre sieť odborníkov a samotným zamestnancom (ako je životopis, v ktorom môžeme identifikovať, aké sociálne kompetencie zamestnanec už má a na rozvoj ktorých sa ešte musí zamerať). To umožňuje, aby človek premýšľal o svojom profesionálnom imidži, ktorý by mal naplniť očakávania podnikateľského prostredia, získať lepšie sebaopoznanie a vyhodnotiť svoje zručnosti a vedomosti. Zástupcovia Mission locale v Bastii prejavili záujem o prepojenie “zamestnaneckého pasu” internetovej stránky a platformy projektu TICS.

Na základe toho, čo vyplýva z tejto národnej správy sú odporúčania pre ďalší rozvoj projektu TICS nasledovné:

- zapojiť, pokiaľ je to možné, rodičov žiakov a zlepšiť siete rôznych odborníkov/škôl/rodín
- podporovať a propagovať inovatívne akcie a komunikáciu o nich
- dôraz klásť na preventívne činnosti
- realizovať činnosti zamerané na propagovanie e-learningových platforiem,
- niektorí odborníci si uvedomujú efektívnosť využívania IKT pomôcok, ale majú problémy so samotným vybavením a medzery v potrebných kompetenciách. Napriek tomu je potrebné komunikovať o existujúcich pomôckach a o rôznych možnostiach tvorby inovatívnych projektov, ktoré by umožnili organizáciám vybaviť sa modernými zariadeniami.

TALIANSKO

Na základe toho, čo je uvádzané v tejto národnej správe, odporúčania pre realizáciu projektu TICS sú nasledovné:

- uvedomiť si/brať do úvahy, že IKT pomôcky nie sú cieľom ale prostriedkami; môžu byť efektívne ak sa spoja s inými aspektmi (viď nasledovné odporúčanie)
- skvalitniť siete rôznych odborných pracovníkov/škôl/rodín: predčasné odídenie zo školy má mnoho príčin, pracovať len s jednou príčinou nie je efektívne
- vychádzať zo spoločného dialógu a potom prejsť k inovatívnym akciám

- v Taliansku sme ešte ďaleko od osvojenia si inovatívnych pomôcok ako štandardov na boj proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky; je také dôležité mať na pamäti ciele trvalej udržateľnosti
- v školách/vzdelávacích centrách sú často používané videá, bolo by teda ľahšie zlepšiť ich využívanie ako žiadať od škôl, aby sa pokúsili o iné prístupy
- tablety sa stávajú čoraz viac spoločným prvkom v školách a vzdelávacích centrách, ktoré začali s experimentáciou "digitálneho učenia/digitálnych tried"
- odborní pracovníci, ktorí majú slabé kompetencie v oblasti IKT majú tendenciu nechápať potenciál IKT v boji proti PUŠD: je dôležité rozvíjať kompetencie odborných pracovníkov

PORTUGALSKO

Zabezpečiť poskytovanie rozvoja informačných a komunikačných technológií a digitálnych zručností pre lektorov & učiteľov

Vhodná pedagogická stratégia môže determinovať alebo ovplyvniť výkon a správanie mladých ľudí a využívanie nástrojov založených na IKT zo strany lektorov & učiteľov môže, ak je správne použité, zaznamenať zmenu v zapájaní sa mladých ľudí do učenia.

Moderná spoločnosť požaduje využitie multimediálnych zdrojov, ktoré vedie lektorov k rozvíjaniu a prispôbovaniu ich vedomostí, aby mohli zvládnuť celý rad situácií, ktoré väčšinu času zapadajú mimo rozsah ich akademického a odborného zázemia.

Preto je dôležité vyvinúť nové zručnosti a techniky, ktoré im umožnia zdieľať znalosti vo výcvikovom kontexte, atraktívnym a motivujúcim spôsobom.

Multimediálne prezentácie sú v dnešnej dobe veľmi dôležité pre doručovanie obsahu pre učiacich sa a preto je zásadné dať lektorom nové kompetencie v tejto oblasti.

Okrem toho musia lektori poznať existujúce techniky a zdroje, ako sú systémy pre správu učenia, hrania hier, využitie videa alebo iných internetových nástrojov a podobne a ako si vybrať tie najvhodnejšie pre použitie v ich kurze, prispôsobené špecifickým podmienkam vzdelávania, kontextu a cieľovej skupine.

HOLANDSKO

Je dobre známe, a k tomu dospeli aj závery v stratégii Európa 2020, že predčasné ukončenie školskej dochádzky je spojené s nezamestnanosťou, sociálnym vylúčením a chudobou. Preto, aby boli politiky na boj proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky účinné, je treba riešiť všetky stupne vzdelávania. Okrem toho by mali byť väzby medzi sektormi a zapojiť by sa mali aj zainteresované strany z rôznych oblastí politiky, ako je mládež, sociálne veci, sociálna starostlivosť, zamestnanosť a

zdravie.

Aby bolo možné účinne bojovať proti fenoménu predčasného ukončenia školskej dochádzky, národné vlády musia zabezpečiť, aby deti a mladí ľudia boli jadrom všetkých vzdelávacích politík, vrátane tých zameraných na znižovanie miery predčasného ukončovania školskej dochádzky; musia vyvinúť a zavádzať udržateľné národné stratégie na zníženie predčasného ukončenia školskej dochádzky a investovať do vedomostnej základne týkajúcej sa predčasného ukončenia školskej dochádzky.

Opierajúc sa o skúsenosti a expertízu partnera Quarter Mediation v príprave európskych učiteľov, je dôležité zdôrazniť skutočnosť, že používanie informačných a komunikačných technológií na boj proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky neznamená iba používať IKT v každodennom procese vyučovania a učenia; to znamená, že učitelia by sa mali zamerať na vytvorenie atraktívnejších postupov učenia pre študenta 21. storočia, založených na ôsmich inteligenčných stupňoch a na štýly učenia sa každého jednotlivca. V prípade, že lekcie sú zaujímavé a sú spojené s reálnymi životnými situáciami, budú študenti radi navštevovať kurzy a budú dosahovať aj lepšie školské výsledky.

Záverom možno povedať, že je veľmi dôležité pre učiteľov a školiteľov pochopiť, že tradičné, niekedy konzervatívne vyučovacie metódy nemôžu byť použité ako také, ale len v kombinácii s neformálnymi metódami výučby a s využitím interdisciplinárnej výučby. A tiež je veľmi dôležité pochopiť, že motivácia učiteľov prináša študentom motiváciu k učeniu.

SLOVENSKO

Úlohou IKT je umožniť učiteľom a žiakom riešiť náročné a obsahovo lákavé problémy vždy, keď je to primerané. Žiaden dokonalý softvér však sám o sebe nezabezpečí, že sa žiak niečo naučí. Poznatok musí vzniknúť v hlave žiaka vďaka motivácii a expozícii, hlavne v interakcii s inými žiakmi, s učiteľom, prípadne s počítačom či inými IKT. Podporuje sa tým: priame bádanie, priame vyjadrovanie, priamy zážitok, spoznávanie rôznorodosti kultúr, rôznorodosti jazykov.

Učitelia môžu efektívne IKT využívať pri príprave na vyučovanie, predmetové súťaže a olympiády, v mimoškolských a krúžkových aktivitách, pri prezentácii aktivít žiakov, výmene skúseností s ostatnými učiteľmi, s metodickými orgánmi, pri nadväzovaní nových kontaktov s inými školami a organizáciami. Výchovo-vzdelávací proces na školách by bolo určite vhodné upraviť podľa predpokladaného vedecko-technického vývoja. Výučbu s IKT zariadeniami je potrebné zapracovávať do učebných osnov. Treba si však uvedomiť, že majú byť, spolu s internetom, hlavne pomôckou učiteľa pri vzdelávaní a výchove detí a mládeže. Nemajú sa teda stať našimi „pánmi“ – možno aj na úkor kvality vzdelávania.

Aj odborní pracovníci na začleňovanie musia kráčať s dobou a maximálne využívať výhody IKT zariadení. Pri práci s mladými ľuďmi, ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku ponúkajú IKT bezpochyby veľké možnosti ich aktivácie, avšak ako to povedala jedna respondentka nášho prieskumu: majú skôr podpornú funkciu. V prvom rade je potrebné viesť s mladými ľuďmi dialóg, riešiť modelové situácie, pôsobiť na využívanie ich voľného času a v prvom rade pôsobiť na rodinu.

Pokiaľ majú odborní pracovníci v školách a v organizáciách prevencie pred predčasným ukončením školskej dochádzky a opätovným začleňovaním mladých uspieť vo svojej misii a nadviazať s mladými ľuďmi dialóg a využívať pritom aj príležitosti, ktoré ponúkajú moderné IKT, je potrebné, aby mali k dispozícii primeranú technickú infraštruktúru, implementačné možnosti, dokázali zladať cieľ a obsah výučby/misie a dosiahli primeranú úroveň digitálnej gramotnosti.

Ako je to uvedené v tejto súhrnnej správe, najviac využívanými IKT nástrojmi všeobecného charakteru sú: internet, webové stránky, e-mailová korešpondencia, sociálne siete. Používané sú aj špecifické nástroje ako sú internetové stránky určené na podporu výchovy a vzdelávania alebo špeciálne softvérové produkty. Menej využívané sú e-learningové platformy, špecifické aplikácie pre mobilné IKT alebo špecifické blogy.

Podľa názoru pedagogických pracovníkov by bolo vhodné vytvoriť v oblasti používania IKT v prevencii pred predčasným ukončením školskej dochádzky predovšetkým: webovú stránku špecificky zameranú na príčiny a prevenciu a program prevencie a jeho šírenie IKT kanálmi smerom k mladým ľuďom.

Za najdôležitejšie kompetencie, ktoré treba rozvíjať u odborných pracovníkov na lepšie zvládnutie IKT v prospech riešenia problematiky predčasného ukončenia školskej dochádzky boli identifikované nasledovné kompetencie:

- navrhovanie projektov s podporou IKT v oblasti prevencie a riešenia dôsledkov predčasného odídenia zo školy;
- ovládanie práce s modernými a smart zariadeniami;
- práca s internetom, webom a sociálnymi sieťami;
- navrhovanie jednoduchých IKT aplikácií;
- navrhovanie učebných produktov, ktoré by rozvíjali IKT kompetencie odborných pracovníkov.

Bolo by dobré otestovať v praxi niektoré z týchto návrhov a overiť ich reálny prínos pre riešenie našej problematiky.

Tak ako to odporúča správa OECD: „Školské systémy by mali nájsť efektívnejšie riešenia za zavedenie nových technológií do výchovy a vzdelávania a tak poskytnú odborníkom na vzdelávanie prostredie výučby, ktoré umožňuje rozvíjať pedagogiky 21. storočia a ktoré vybaví deti kompetenciami 21. storočia, ktoré potrebujú na to, aby uspeli vo svete zajtrajška“.

Dotazník vyplňaný odborníkmi na prevenciu a sociálne a profesijné začleňovanie

DOTAZNÍK

Tento dotazník je súčasťou medzinárodného projektu TICS – Sociálno-výchovné využitie IKT v boji proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky, ktorý sa realizuje v rámci programu Erasmus+.

Projekt TICS sa zameriava na vytvorenie nových prístupov a metód pre odborných pracovníkov, ktorí sa zaoberajú problematikou predčasného odídenia ako aj následného riešenia dôsledkov predčasného odídenia (výchova, vzdelávanie, sociálna práca, prevencia predčasného ukončenia školskej dochádzky, poradenstvo a sociálno-profesijná integrácia týchto mladých ľudí).

Samotný dotazník je určený práve pre odborných pracovníkov a jeho základným cieľom je zmapovať situáciu a získať informácie o využívaní informačných a komunikačných technológií (IKT) na výchovno-vzdelávacie, sociálno-kultúrne účely a tiež o využívaní IKT v procesoch a projektoch podporujúcich prevenciu predčasného odídenia zo školy alebo podporu pracovného a sociálneho začlenenia týchto mladých ľudí, ktorí predčasne opustili školu.

Dotazník sa skladá z nasledovných sekcií:

1. sekcia – identifikačné údaje organizácie
2. sekcia – využívanie IKT vo výchove a vzdelávaní
3. sekcia – využívanie IKT v oblasti prevencie predčasného odídenia zo školy
4. sekcia – využívanie IKT v oblasti pracovného a sociálneho začlenenia
5. sekcia – rozvíjanie kompetencií odborných pracovníkov v oblasti využívania IKT

Jednotlivé otázky v dotazníku sú navrhnuté tak, že sa odpovedá buď označením jednej alebo viacerých možností z daného zoznamu možných odpovedí, alebo sa odpovedá voľným napísaním odpovede.

Ďakujeme vám za čas, ktorý budete venovať dotazníku ako aj za informácie, ktoré nám poskytnete vyplnením vašich odpovedí.

1. Sekcia – identifikačné údaje organizácie

<p>1.1 Typ organizácie, ktorú zastupujete (zakrúžkujte 1 vhodnú odpoveď)</p> <ul style="list-style-type: none">
a) Škola
b) Školský úrad
c) Samospráva
d) Organizácia vytvorená pre účely riešenia prevencie predčasného odídenia zo školy
e) Úrad práce
f) Iná organizácia venujúca sa pracovnému alebo sociálnemu začleňovaniu
g) Iné (vypíšte) .....
<p>1.2 Hlavné zameranie vašej organizácie (stručne vypíšte)</p>
<p>1.3 Činnosti, ktoré vaša organizácia vykonáva v súvislosti s riešením predčasného odchodu zo školy (zakrúžkujte 1 a viac vhodných odpovedí)</p> <ul style="list-style-type: none">
a) Prevencia
b) Poradenstvo
c) Pracovné začleňovanie
d) Sociálne začleňovanie
e) Iné (vypíšte) .....
<p>1.4 Vaša pracovná pozícia (zakrúžkujte 1 vhodnú odpoveď)</p> <ul style="list-style-type: none">
a) Učiteľ, pedagóg, pedagogický pracovník
b) Výchovný poradca, školský poradca
c) Odborník v oblasti vzdelávania dospelých
d) Sociálny pracovník
e) Odborník na profesijné začleňovanie
f) Odborník na sociálne začleňovanie
g) Iné (vypíšte) .....
<p>1.5 Hlavná náplň (prevažujúce činnosti) vašej pracovnej pozície (stručne vypíšte)</p>
<p>1.6 Činnosti, ktoré vy osobne vykonávate v súvislosti s riešením predčasného odchodu zo školy (zakrúžkujte 1 a viac vhodných odpovedí)</p> <ul style="list-style-type: none">
a) Prevencia
b) Poradenstvo
c) Pracovné začleňovanie
d) Sociálne začleňovanie
e) Iné (vypíšte) .....

2. Sekcia – využívanie IKT vo výchove a vzdelávaní

2.1 Všeobecné prepojenie výchovy a vzdelávania a IKT

Uveďte aké nástroje (majú všeobecný význam a nie sú priamo určené pre potreby procesu výchovy a vzdelávania) sa vo vašej krajine, regióne využívajú v procese výchovy a vzdelávania (zakrúžkujte 1 a viac vhodných odpovedí):

- a) Internet (vyhľadávanie)
- b) Webové stránky
- c) Sociálne siete
- d) Blogy
- e) Mailová korešpondencia
- f) Iné (vypíšte) .....

2.2 Využívanie špecifických nástrojov IKT v procese výchovy a vzdelávania

Uveďte aké špecifické nástroje IKT určené na priamu podporu procesu výchovy a vzdelávania sa vo vašej krajine, regióne používajú (zakrúžkujte 1 a viac vhodných odpovedí):

- a) Webové stránky určená priamo pre potreby výchovy a vzdelávania
- b) Špecifické softvérové produkty určené pre potreby výchovy a vzdelávania
- c) Špecifické aplikácie pre mobilné IKT (najmä tablety a mobily)
- d) Špecifické blogy pre potreby výchovy a vzdelávania
- e) E-learnigové platformy
- f) Interaktívne tabule
- g) Iné (vypíšte) .....

2.3 Celkové materiálne technické zabezpečenie IKT v procese výchovy a vzdelávania

Aká je podľa vás celková situácia vo vašej krajine, regióne pokiaľ ide o materiálne technické zabezpečenie IKT v procese výchovy a vzdelávania (zakrúžkujte 1 vhodnú odpoveď):

- a) Je na nedostatočnej úrovni a predstavuje brzdu rozvoja výchovy a vzdelávania
- b) V tejto oblasti sú značné rezervy, situácia je horšia než v iných oblastiach
- c) Materiálne technické vybavenie je primerané, porovnateľné s celkovou situáciou v krajine, regióne
- d) Materiálne technické zabezpečenie je dobré, lepšie než v iných oblastiach.
- e) Materiálne technické vybavenie je veľmi dobré, v tejto oblasti nie sú žiadne prekážky pre plné využívanie IKT v praxi.

2.4 Uveďte stručne 1-2 pozitívne príklady využívania IKT v procese výchovy a vzdelávania

2.5 Vzťah používania IKT vo vzdelávaní a výchove a predčasného opustenia školy

Ako hodnotíte využívanie IKT v procese výchovy a vzdelávania z pohľadu predčasného opustenia školy (zakrúžkujte 1 vhodnú odpoveď):

- a) Využívanie IKT zatriktívňuje výchovu a vzdelávanie a pozitívne pôsobí v oblasti prevencie.
- b) Využívanie IKT nijako neovplyvňuje fenomén predčasného opustenia školy
- c) Využívanie IKT podporuje nepriamo alebo priamo rozhodovanie mladých ľudí pre predčasné odídenie zo školy

3. Sekcia – využívanie IKT v oblasti prevencie predčasného odídenia zo školy

3.1 Popíšte akým spôsobom využívate IKT priamo v oblasti prevencie predčasného odídenia zo školy

Stručne popíšte vykonávané činnosti, používané softvérové produkty a technické prostriedky.

3.2 Pripravuje sa v oblasti prevencie predčasného odídenia zo školy nové využívanie IKT v budúcnosti?

Odpovedzte zakrúžkovaním jednej z nasledujúcich odpovedí: áno   nie

Ak ste odpovedali áno, prosím stručne popíšte pripravovaný projekt, aktivitu:

3.3 Navrhните čo v oblasti využívania IKT v prevencii predčasného odídenia zo školy by bolo vhodné implementovať vo vašich podmienkach (krajina, región) v budúcnosti (zakrúžkujte 1 a viac vhodných odpovedí):

- a) Webová stránka špecificky zameraná na príčiny a prevenciu predčasného odchodu
- b) Prispôsobenie novej alebo aj existujúcej webovej stránky s problematikou prevencie pre prístup prostredníctvom mobilných aplikácií (dostupnosť zo strany mladých ľudí)
- c) V rámci vzdelávania a/alebo v rámci voľnočasových aktivít zaradiť problematiku predčasného odchodu s využívaním IKT ako súčasť dialógu odborných pracovníkov a mladých ľudí
- d) Využívanie sociálnych sietí na posilnenie myšlienky prevencie predčasného odídenia
- e) Vypracovanie programu prevencie a následné jeho šírenie viacerými kanálmi IKT k mladým ľuďom
- f) Iné (vypíšte): .....

4. Sekcia – využívanie IKT v oblasti pracovného a sociálneho začlenenia

4.1 Popíšte akým spôsobom využívate IKT priamo v oblasti podpory pracovného a sociálneho začlenenia mladých ľudí, prípadne predčasných odídencom zo školy.

Stručne popíšte vykonávané činnosti, používané softvérové produkty a technické prostriedky.

4.2 Pripravuje sa v oblasti pracovného a sociálneho začlenenia mladých ľudí, prípadne predčasných odídencom zo školy nové využívanie IKT v budúcnosti?

Odpovedzte zakrúžkovaním jednej z nasledujúcich odpovedí: áno   nie

Ak ste odpovedali áno, prosím stručne popíšte pripravovaný projekt, aktivitu:

4.3 Navrhňte čo v oblasti využívania IKT v podpore pracovného a sociálneho začlenenia mladých ľudí, najmä predčasných odídencom zo školy by bolo vhodné implementovať vo vašich podmienkach (krajina, región) v budúcnosti (zakrúžkujte 1 a viac vhodných odpovedí):

- a) Webová stránka špecificky zameraná na podporu pracovného a sociálneho začlenenia mladých ľudí, najmä predčasných odídencom zo školy
- b) Prispôbenie novej alebo aj existujúcej webovej stránky s problematikou podpory pracovného a sociálneho začlenenia mladých ľudí, najmä predčasných odídencom zo školy pre prístup prostredníctvom mobilných aplikácií (dostupnosť zo strany mladých ľudí)
- c) V rámci vzdelávania a/alebo v rámci voľnočasových alebo dobrovoľníckych aktivít zaradiť problematiku pracovného a sociálneho začlenenia mladých ľudí, najmä predčasných odídencom zo školy s využívaním IKT ako súčasť dialógu odborných pracovníkov a mladých ľudí
- d) Využívanie sociálnych sietí na posilnenie myšlienky podpory pracovného a sociálneho začlenenia mladých ľudí, najmä predčasných odídencom zo školy
- e) Vypracovanie programu podpory pracovného a sociálneho začlenenia mladých ľudí, najmä predčasných odídencom zo školy a jeho šírenie viacerými kanálmi IKT k mladým ľuďom
- f) Iné (vypíšte): .....

5. Sekcia – rozvíjanie kompetencií odborných pracovníkov v oblasti využívania IKT

5.1 Váš doterajší rozvoj kompetencií vo využívaní IKT

Akým spôsobom ste doteraz rozvíjali svoje kompetencie vo využívaní IKT? Zakrúžkujte 1 alebo viac vhodných odpovedí

- a) Samoštúdiom
- b) Praktickou prácou s IKT
- c) Absolvovaním vhodného e-learningového vzdelávania
- d) Absolvovaním vzdelávacích kurzov
- e) Osobnými konzultáciami s kolegom alebo odborníkom
- f) Iné (vypíšte) .....

5.2 Ktoré kompetencie je potrebné rozvíjať u odborných pracovníkov pre lepšie zvládnutie IKT v prospech riešenia problematiky predčasného opustenia školy? Odpovedzte vpísaním krížika do stĺpca od 1 do 5 v nasledujúcej tabuľke. Môžete tiež do tabuľky doplniť aj ďalšie potrebné kompetencie a rovnako ich ohodnotiť na stupnici 1 až 5. Pritom 1 znamená najmenšiu potrebu a číslo 5 najväčšiu potrebu rozvíjania danej kompetencie.

Popis kompetencie (zručnosti, spôsobilosti)	1	2	3	4	5
Ovládanie práce s PC a základnými softvérmi					
Ovládanie práce s modernými mobilnými a smart zariadeniami					
Kompetencie v práci s internetom, webom a sociálnymi sieťami					
Užívateľské zvládnutie špecifických IKT vzdelávacích nástrojov					
Užívateľské zvládnutie IKT aplikácií pre mobilné zariadenia					
Kompetencie pre navrhovanie jednoduchých IKT aplikácií					
Kompetencie pre navrhovanie projektov s podporou IKT v oblasti prevencie a riešenia dôsledkov predčasného odídenia					
Iné (vložte toľko riadkov, koľko považujete za potrebné)					